

Rádjerasttildeaddji boazodoallu gaskal Norgga ja Ruota

- Boazosámiid árbevirolaš johtolagat leat jagi áiggi guohtumiid gaskka, badjel riikkarájiid, maid leat botkekeahttä čadahan mánggaid čudiid jagiid. Dalle go Norgga ja Ruota rádji ásavuvvui 1751:s mearriduvvui dat gohčoduvvon **Lappekodisilla** lasáhussan dan rádješiehtadussii (-traktáhtii) mii lei gaskal Norgga ja Ruota. Lappekodisilla lei rádjerasttildeaddji boazodoalu vuosttaš stuurit mudden. Lappekodisilla dáhkida ee. sámiide ain rievtti beassat johtit rájiid badjel ealuideasetguin dološ vieruid mielde.
- Lappekodisillii leat maññil lasihan eanet dárkilit njuolggadusaid, ja dat mañemus guoski konvenšuvdna lea **1972 konvenšuvdna** boazodoalu birra gaskal Norgga ja Ruota. Dát konvenšuvdna galggai álgojurdagiid mielde doaibmat 30 jagi, gitta cuoñománu 20. beaivvi 2002 rádjái.
- 1997:s vuodduuvvui norgga-ruota boazodoallokommišuvdna mii oaččui bargun guorahallat gažaldagaid ásavit ođđa konvenšuvnna, ja buvttii iežas árvalusa miessemánu 2001:s. Norgga-ruota boazodoallokommišuvdna evttohus oaččui garra moaitámušaid, ja go áššebealálaččat eai lean ovttaoaivilis, de eai lihkestuvvan seanadit ovttaoaivilvuoda dain šiehtadallamiin maid álggahedje gaskal Norgga ja Ruota oččodit ođđa boazodoallokonvenšuvnna.
- 2002 dálvvi vuodđudeigga Norga ja Ruotta šiehtadusa guhkidit 1972-konvenšuvnna doaibmaáiggi golmmain jagiin, nu ahte dat livččii dalle loahpahuuvvon cuoñománu 30. beaivve 2005:s. Dain šiehtadallamiin mat álggahuvo 2003 dálvvi dán guovtti stáhta gaskka, eai liikkáge olihan makkárge bohtosiid.
- Go ruota eiseválddit 2005 dálvvi hilgo norgga evttohusa guhkidit 1972-konvenšuvnna vel golmmain jagiin, loahpahuuvvui konvenšuvdnaáigodat miessemánu 1. beaivve 2005 rájes.
- Dan rájes ii leat leamašan makkárge šiehtadus dán guovtti riikka gaskka mii guoská rádjerasttildeaddji boazodollui, earret Lappekodisilla mii ain leat doaimmas.
- Šiehtadallamat Ruotain oččodit ođđa boazodoallokonvenšuvnna jotkojuvvui fas juovlamánu 2005:s, ja sohpe ásavit **ođđa konvenšuvnna 2009:s**. Konvenšuvnna vuolláičáliiga dat guokte eanandoalloministarat golgotmánu 7. beaivve 2009:s.
- Dáinna vuolláičálihemiin lea Norga ja Ruotta geatnegahtton čuovvolit dáid bargguid nu ahte sáhtta ratifiseret ja bidjat konvenšuvnna doibmii. Konvenšuvdna lea sáddejuvvon gulaskuddamii goappátge riikkain, ja gulaskuddan loahpahuuvvui 2010/2011 jahkemolsumis.
- 2013:s oaččui sámi bargujoavku, mas ledje lahtut Norgga ja Ruota Sámedikkiin ja boazodoalo organisašuvnnain goappátge riikkas, bargun bargat viidáseappot áššiin nu ahte olahit ovttaoaivilvuoda ásavit ođđa norgga-ruota boazodoallokonvenšuvnna. Boađus dán barggus gárvvistuvvui njukčamánu 2014:s.
- Norgga ja Ruota eiseválddit leat doallan mánggaid čoahkkimiid konvenšuvnna birra. Golgotmánu 2015:s dollojuvvui čoahkkin gosa ruota báikegoddeministtar, norgga eanandoallo- ja biebmoministtar, Norgga ja Ruota Sámedikkiid ovddasteaddjit ja dán guovtti riika ealáhusorganisašuvnnat oassálaste. Sámi bargujoavkku evttohusat ovdanbuktojuvvo ja digaštallojuvvo lagabuidda. Čoahkkima boađus lei ahte

departemeanta galggai buktit oktasaš čálalaš vástádusa evttohusaide nu fargga go vejolaš, ja dainna jurdagiin ahte ođđa konvenšuvdna galggai ratifiserejuvot 2016 mielde.

- Ođđajagimánu 2016:s dieđihii dattetge ruota báikegotteministtar ahte sii ruotabealde áigo čađahit lagat láhkaguorahallama mat guske muhtun gažaldagaide. Guorahallan gárvvistuvvui geassemánu 1. beaivve 2016:s, ja das sii leat váldán ovdan muhtun láhkagažaldagaid mat gusket dan šihattojuvvon 2009 konvenšuvdnii, ja lassin vel leat guorahallan sámi bargujoavkku evttohusa. Lassin dan lágalaš guorahallamii leat ruota eiseválddit maiddái guorahallan daid ekonomalaš váikkuhusaid maid konvenšuvnna ratifiseren mielddisbuktá. Ruota Ealáhusdepartemeanta sáddii guorahallama gulaskuddamii 2016 čavčča. Dán gulaskuddamis lea ruota Sámediggi vuosttaldan evttohusa ásahit ođđa konvenšuvnna.
- Reivves, čállon suoidnemánu 11. beaivve 2017, almmuha báikegoddeministtar Sven-Erik Bucht ahte Ruotta ii áiggo ratifiseret ođđa konvenšuvnna evttohusa mii bođii guovvamánu 2009:s. Dan sadjái evttohit sii álggahit fas šiehtadallamiid.

Grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige - Kort historikk

- Reindriftssamenes tradisjonelle flyttinger mellom sesongbeitene, også på tvers av landegrensene, har foregått i flere hundre år. Da grensen mellom Norge og Sverige ble trukket i 1751 ble den såkalte **Lappekodisillen** vedtatt som et tillegg til grensetraktaten mellom Norge og Sverige. Lappekodisillen var den første omfattende reguleringen av den grenseoverskridende reindriften. Lappekodisillen garanterte blant annet at samene også i fortsettelsen skulle ha rett til å flytte over grensen med sine reinflokker etter gammel sedvane.
- Lappekodisillen har senere blitt supplert med mer detaljerte regler, og den sist gjeldende konvensjonen var **konvensjon av 1972** mellom Norge og Sverige om reinbeite. Denne konvensjonen skulle i utgangspunktet gjelde i 30 år, frem til 20. april 2002.
- For å utrede spørsmål om en ny konvensjon, ble det i 1997 nedsatt en norsk-svensk reinbeitekommissjon som avgav sin innstilling i mai 2001. Forslaget fra den norsk-svenske reinbeitekommissjonen ble møtt med sterk kritikk, og fordi partene sto relativt langt fra hverandre, lyktes man ikke med å oppnå enighet gjennom de forhandlingene mellom Norge og Sverige om ny reinbeitekonvensjon som ble igangsatt.
- Vinteren 2002 inngikk Norge og Sverige en avtale om å forlenge virketiden for 1972-konvensjonen med tre år, slik at denne først ville løpe ut 30. april 2005. De forhandlingene som ble igangsatt vinteren 2003 mellom de to statene, førte imidlertid ikke frem.
- Da svenske myndigheter vinteren 2005 avviste et norsk forslag om å forlenge 1972-konvensjonen med ytterligere tre år, trådte konvensjonen ut av kraft 1. mai 2005.
- Siden den tid eksisterer det således ingen avtale mellom de to land vedrørende den grenseoverskridende reindriften, ut over Lappekodisillen som fremdeles gjelder.
- Forhandlingene med Sverige om en ny reinbeitekonvensjon ble tatt opp igjen i desember 2005, og man kom til enighet om **en ny konvensjon i 2009**. Konvensjonen ble undertegnet av de to landbruksministrene 7. oktober 2009.
- Gjennom undertegningen har Norge og Sverige forpliktet seg til en videre oppfølging mot ratifikasjon og ikrafttredelse. Konvensjonen har deretter vært på høring i begge land, og høringen ble avsluttet rundt årsskiftet 2010/2011.
- I 2013 fikk en samisk arbeidsgruppe, bestående av sametingene i Norge og Sverige og reindriften organisasjoner i begge land, i oppdrag å arbeide videre for å komme til enighet om en ny norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Resultatet av dette arbeidet forelå i mars 2014.
- Norske og svenske myndigheter har hatt flere møter om konvensjonen. Det ble avholdt et møte i oktober 2015 mellom den svenske landsbygdsministeren, den norske landbruks- og matministeren, representanter fra sametingene i Norge og Sverige og næringsorganisasjonene i de to land. Forslagene den samiske arbeidsgruppen hadde lagt frem i mars 2014, ble drøftet nærmere. Konklusjonen

på møtet var at departementene skulle gi en felles skriftlig tilbakemelding på forslagene så snart som mulig, og med det utgangspunkt at en ny konvensjon skulle ratifiseres i løpet av 2016.

- I januar 2016 informerte imidlertid den svenske landsbygdsministeren om at man på svensk side skulle foreta en nærmere juridisk utredning av en del spørsmål. Utredningen var ferdig 1. juni 2016, og tar for seg en del juridiske spørsmål i forbindelse med den fremforhandlede konvensjonen av 2009, samt en analyse av den samiske arbeidsgruppens forslag. I tillegg til den juridisk utredningen har svenske myndigheter også fått utredet de økonomiske konsekvensene en ratifisering av konvensjonen vil medføre. Det svenske Näringsdepartementet sendte utredningene på høring høsten 2016. I høringen har det svenske Sametinget gått imot forslaget om inngåelse av ny konvensjon.
- I brev av 11. juli 2017 fra landsbygdsminister Sven-Erik Bucht blir det kunngjort at Sverige ikke vil ratifisere forslaget til ny konvensjon fra februar 2009. Det blir i stedet foreslått å gjenoppta forhandlingene.